

Оптимізація управлінського обліку в умовах інформаційного розвитку підприємства

Матюха М.М.

Київський національний університет
технологій та дизайну, Україна

Формування повноцінної інформаційної бази, як основи прийняття управлінських рішень в нинішніх умовах економічного розвитку підприємств носить варіативний характер. Економіко-фінансові системи надзвичайно складні з точки зору існуючих причинно-наслідкових зв'язків та очікуваних майбутніх результатів господарської діяльності. У цьому зв'язку, саме інформаційні елементи управлінського обліку, повинні сприяти визначенню оптимальних векторів тактичного і стратегічного розвитку підприємства. Різноманітна варіативна база управлінських рішень складає модель руху ресурсів підприємства, використання яких повинно бути обґрунтовано ефективними управлінськими рішеннями. Саме за таких умов по оптимізації виконання інформаційних задач управлінського обліку повинно здійснюватися з використанням комп'ютерних технологій, як найбільш ефективних та перспективних. Використання інформаційних технологій економіко-математичного моделювання прийняття рішень дозволить перейти від проектів до практичного виконання поставленого завдання і забезпечити ефективну взаємодію менеджменту та управлінського обліку. У цьому напрямку інформаційні системи управлінського обліку повинні зіграти роль інформаційної служби забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Розглядаючи управлінський облік в середовищі інформаційної системи, можна сформулювати його основну функцію - це комплексне інформаційне забезпечення управління підприємства, одночасно виконання ролі інфраструктури, що обслуговує оптимальне прийняття рішень і відповідно ефективне функціонування підприємства.

Обстеження сучасних облікових служб, що ґрунтуються на аналітико-інформаційному забезпеченні різних рівнів взаємодії управлінсько-адміністративної ієрархії показує, що використовується певна модель накопичення, компонування, агрегування та представлення інформації у формі звітності. Таку модель управлінського обліку в умовах використання інформаційних технологій слід розглядати, як спосіб залучення аналітичних даних в структуру записів масиву господарських операцій, яка прийнята в програмній системі методами розподілу функцій окремих підсистем обліку, а також внутрішній набір правил інтерпретації аналітичних рахунків та їх використання для агрегування даних в процесі систематизації і подання підсумкової інформації у формі вихідних звітних форм. Модель управлінського обліку тісно пов'язана з побудовою системи рахунків, яка вбудовується у програмне забезпечення управлінських автоматизованих систем підприємств. Однак, між ними немає прямої відповідності, оскільки перші визначають спосіб інтерпретації аналітичних рахунків у програмній системі, а інші визначають загальний порядок побудови системи рахунків та їх властивості. Відповідно можна виділити наступні моделі управлінського обліку при використанні інформаційних систем взаємодії аналітичних рахунків:

- 1) однорівнева модель аналітичного обліку;
- 2) багаторівнева модель ієрархічної деталізації;
- 3) класифікаційна модель;
- 4) модель паралельних рахунків;
- 5) функціональна модель розподілу обліку;
- 6) параметрична модель ;
- 7) змішані моделі інтегрованих систем.

У конкретній програмній системі може використовуватися кілька наведених моделей. В комплексах бухгалтерських АРМ в окремих підсистемах може застосовуватися будь-яка з моделей, а з розгляду комплексу в цілому - остання модель з наведеного списку. З іншого боку, модель

паралельних рахунків може використовуватися в будь-якому сучасному програмному середовищі з автоматизації управління підприємством разом з іншими моделями обліку.

Будь-яка з перших п'яти моделей управлінського обліку є базовою і застосовується в програмних системах, що відносяться до різних класифікаційних груп програмного забезпечення. У той же час, модель параметрів рахунків, як правило, використовується тільки в інструментальних системах автоматизації обліку.

Перші три моделі характеризуються тим, що управлінська інформація групується за кодами аналітичного обліку і одночасно присутня в кожному записі масиву господарських операцій. Дані моделі дають можливість передумови багаторазово виконувати різні дії при обробці і представленню інформації управлінського обліку користувачам і здійснювати:

- довільні схеми отримання звітних управлінських форм;
- різноманітні перерахунки даних;
- отримання груп масивів для проведення аналізу господарської діяльності;
- довільний відбір даних необхідних при оперативному управлінні.

Наведені моделі дають можливість використовувати різні механізми інформаційних систем, як комплексу взаємодії математичних алгоритмів обробки інформації. Автоматизація обчислювальних процедур при управлінні підприємством дає можливість використовувати різноманітні варіації маніпулювання інформацією для прийняття оптимального рішення.

Ступінь пристосовності системи до зміни процесів і методів формування управлінської інформації, до відхилень параметрів об'єкта управління визначається можливостями, наданими режимом роботи автоматизованої системи. Такі вимоги повинні передбачати реєстрацію подій з ідентифікації і аутентифікації запитів користувачів. Для кожної з цих подій повинна реєструватися наступна інформація: дата і час, користувач, який здійснює реєстровану дію, тип події, успішність здійснення дії (чи досяг запит мети).

Формування управлінських даних у системі управління підприємством повинно здійснюватися на підставі регламентованого документообігу. Який в свою чергу формується і надається в розрізі посад згідно анкетних даних на підставі детального аналізу наданих вимог керівництва і проведеного інтерв'ювання ключових користувачів. Тимчасові характеристики, при яких надаються дані управлінського обліку, обумовлюються тривалістю дії внутрішньофірмових стандартів. Крім того, зміни в законодавчій базі також мають вплив на форму управлінських звітів, створення системи обробки поновлення даних в частині полів і алгоритмів облікових документів, змінених у зв'язку зі змінами бухгалтерського обліку.

Організаційним принципом використання інформації управлінського обліку є актуальність і точність інформації, що надається системою, що у свою чергу, залежить від своєчасної і правильної реєстрації фактів господарської діяльності за допомогою відповідних документів та інших спеціалізованих об'єктів системи. Система повинна інформувати користувачів про можливі неповоротні дії і виводити запити підтвердження таких дій. Після отримання підтвердження, відповідальність делегується користувачеві для здійснення обраних дій.

Однією з умов ефективного функціонування інформаційної системи управлінського обліку є необхідність передбачити ризики впровадження використання комплексів. Найбільш характерні з них пов'язані з технічними параметрами - це помилки при введенні даних (помилки при перенесенні даних, неправильна форма запису при формуванні бухгалтерської проводки), неправильне кодування, порушення (втрати) записів (втрата інформації до моменту введення в автоматизовану систему). Іншим типом є функціональні ризики, пов'язані з такими параметрами - неповні облікові записи, неузгодженість з політикою адміністрації (політика адміністрації не відповідає системі обробки даних), невизначені дані (невідома мета операції, помилки в реквізитах), недозволені операції (операції, що не відповідають інтересам підприємства).

Оптимізація управлінського обліку при використанні інформаційної системи повинна передбачати розгляд цілого ряду моделей за допомогою яких здійснюється взаємозв'язок підрозділів бухгалтерського обліку, передбачені організаційні заходи, ризики впровадження та використання системи управлінського обліку.